

Limes – 2016

*A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve*

*Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II*

*Scholarly Annual
of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute*

ISSN 2411-4081

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ Ф. РАКОЦІ ІІ

LIMES

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

2016
Том ІІІ

Берегово – Ужгород
2016

УДК 001.89
ББК 72.4
L74

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
(протокол № 4 від 31.08.2016 р.)*

„LIMES” засновано у 2014 році та видається за рішенням Видавничої ради
Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ільдико Орос, кандидат педагогічних наук, ректор ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ (головний редактор);
Іштван Керестень, кандидат педагогічних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ;
Роберт Бачо, кандидат економічних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ;
Ернест Іванчо, кандидат медичних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ.

Відповідальний за випуск:

Василь Брензович, кандидат історичних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ.

L74 LIMES : наук. вісн. Закарпат. угор. ін-ту ім. Ф. Ракоці ІІ = A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tudományos évkönyve / М-во освіти і науки України, Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ = Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola; редкол. : I. Орос (голов. ред.) [та ін.] = szerk. biz.: dr. Orosz I. (főszerkesztő) [és mások]. – Ужгород : Вид-во «РІК-У» = Ungvár : «RIK-U» Kiadó, 2016. - Том III = III. évf. - 320 с. : іл. + табл. + діаграми. – Текст угор., укр. та англ. мовами.

У «Limes» публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних вчених угорською, українською та англійською мовами. Видання об'єднує праці з економіки, біології, туризму, історії та суспільствознавства.

УДК 001.89

ББК 72.7

ISSN 2411-4081

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

LIMES

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

2016
III. évfolyam

Beregszász – Ungvár
2016

*Kiadásra javasolta: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2016.08.31., 4. számú jegyzőkönyv).*

A „LIMES” 2014-ben alapított és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Tanácsának határozata alapján jelenik meg.

**Nyomtatott tömegtájékoztatási eszközök állami nyilvántartásának igazolása:
széria: KB № 20762-10562P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2014.05.08-án.**

SZERKESZTÉS:

dr. **Orosz Ildikó**, a pedagógiai tudományok kandidátusa, rektor, II. RFKMF;
dr. **Keresztény István**, a pedagógiai tudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF;
dr. **Bacsó Róbert**, a közgazdasági tudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF;
dr. **Iváncsó Ernő**, az orvostudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF.

A KIADÁSÉRT FELEL:

dr. **Brenzovics László**, a történelemtudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF.

A *LIMES* a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárainak, hallgatóinak munkáit, valamint ukrainai és külföldi tudósok magyar, ukrán és angol nyelvű tanulmányait adja közre. Jelen kötet a közgazdaságtan, biológia, turizmus, valamint a történelem- és társadalomtudomány különböző területeit öleli fel.

A KÖTET TANULMÁNYAIBAN ELŐFORDULÓ ÁLLÍTÁSOKÉRT MINDEN ESETBEN A SZERZŐ FELEL.

TARTALOM

BACHO ROBERT: <i>The mechanism of pre-trial resolution of financial services consumers' disputes</i>	9
BARABÁS NÉ DR. KÁRPÁTI DÓRA: <i>Tanulási attitűdök és a szervezeti magatartás változásai a mai fiatalok körében</i>	17
BÉRES NÉ DR. MÁRTHA BERNADETT, DR. DARABOS ÉVA: <i>A faktoring mint a magyar vállalkozások versenyképességnövelésének egyik lehetséges pénzügyi eszköze</i>	27
BILANICS ÁGNES: <i>Változások és új kihívások a következő vezetői generáció menedzsment oktatásában</i>	40
EGRI IMRE: <i>Ipari logisztikai parkok mint Kárpátalja lehetőségei</i>	48
FÁSI CSABA: <i>Magyarország közpénzügyi rendszerének hatályos jogszabályi alapjai</i>	62
HEGEDŰS LÁSZLÓ ZSIGMOND: <i>Élelmiszer-vásárlási szokások és szempontok a 14–18 éves korosztálynál</i>	72
Гончаренко Олена: <i>Сегрегація об'єктів бухгалтерського обліку в умовах реалізації теорії фінансового посередництва</i>	84
KASSAY JÁNOS: <i>A romániai LEADER-program tanulságai, a vidékfejlesztési rendszer kritikai megközelítése</i>	98
Когут Юлія, Когут Вікторія: <i>Сучасний розвиток фінансової системи України та перспективи її розвитку враховуючи міжнародний досвід</i>	110
LENTNER CSABA: <i>Nemzetközi és magyar közpénzügyi menedzsmentstratégiák a 2007-es válság után</i>	115
Лук'янець Олена: <i>Гармонізація звітності кредитних спілок в умовах запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності</i>	128
MAGURSZKA RITA: <i>Az infláció értelmezése és hatása napjainkra</i>	141
MAGYAR ZOLTÁN: <i>A vadászati turizmus trendjei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében</i>	150
Макарович Вікторія: <i>Риски факторингової діяльності: аналітичні аспекти</i>	156
MEGYESI CSILLA: <i>Economic, Entrepreneurial and HR Insights in Professional Training and Adult Education</i>	161
Орлов Ігор, Бачо Роберт: <i>Фактори впливу на розвиток малого бізнесу в Україні</i>	179

PATAKI GÁBOR: <i>Kárpátaljai vállalkozások helyzetértékelése a magyarlakta területek mentén</i>	184
SZAKÁL ZOLTÁN: <i>A Tokaj-hegyaljai desszertborok piaci elemzése – egy empirikus kutatás eredményeinek összefoglalása</i>	193
SZEMJON VIKTÓRIA: <i>Az ukrán adórendszer fejlődésének sajátosságai</i>	204
СОКОЛ ІВАН: <i>Соціально-економічний потенціал регіону як стратегічна складова регіональної конкурентоспроможності</i>	211
VARGA JÓZSEF–CSEH BALÁZS: <i>A magyarországi helyi pénzek működési mechanizmusa</i>	222
VIRÁG ATTILA: <i>Napjaink földgázimport diverzifikációs lehetőségei Kelet-Közép-Európában</i>	230
VNUKOVA NATÁLIA: <i>Ukrainai képzési keretrendszer az új felsőoktatási törvény fényében</i>	239
Орлов Ігор: <i>Рецензія на монографію Пойди-Носик Н.Н., Бачо Р.Й., Щербан М.Д. «Регіональний розвиток кредитної кооперації в Україні»</i>	246
LENTNER CSABA: <i>Recenzió Bacsó Róbert Az ukrainai bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások piacainak szabályozása az európai integráció tükrében c. monográfiájáról</i>	249
	
MOLNÁR FERENC: <i>Az olmüti alkotmány kihirdetése az Ungvári kerületben (1849. november–december)</i>	251
	
IVETT SZOMBATI: <i>The role of the World Health Organization in the development of the international legal system and institutional development</i>	260
	
Ендре Дєрдь Бартфої, Еники Шаш: <i>Минуле, сьогодення та майбутнє оздоровчого туризму на Закарпатті</i>	269
NAGY ORSOLYA–GYURICZA LÁSZLÓ: <i>A turizmus és az identitás kapcsolata a kárpátaljai magyarság körében</i>	281
Товт Атілла: <i>Порівняння культурно-туристичного потенціалу Виноградівського та Воловецького Районів Закарпатської Облaсті</i>	288
	
NAGY ISTVÁN: <i>A méhtenyésztés és méhegészségügy szerepének fontossága a méhészetekben</i>	296
	
BENEDEK VIKTÓRIA: <i>Migráció és külföldi munkavállalás a kárpátaljai magyar fiatalok körében</i>	303
	
ESEMÉNYNAPTÁR	314

TANULÁSI ATTITÚDOK ÉS A SZERVEZETI MAGATARTÁS VÁLTOZÁSAI A MAI FIATALOK KÖRÉBEN

BARABÁSNÉ DR. KÁRPÁTI DÓRA

Nyíregyházi Egyetem, karpati.dora@nye.hu

A XX. század második felében a viharos gyorsaságú gazdasági és társadalmi fejlődés következtében a tudás alapú társadalom kialakulása jellemzi a fejlett országokat. A mai fiatalokra a konformitás jellemző, általánosan tapasztalható körükben a bizonytalanság és sok esetben hiányzik belőlük az aktív szerepvállalás. Mindezek felfoghatók egyfajta visszahúzó, csendes karakterként, amely jellemzi a mai 15–29 éveseket. A szerző ismerteti a fiatalok személyiségének, magatartásának a jellemzőit, a tanulók iskolához való hozzáállását, viszonyulását.

ABSTRACT

У другій половині XX століття внаслідок бурхливого економічного та суспільного розвитку характерним для розвинутих країн є виникнення суспільства на основі знань. Для сучасної молоді характерна конформація, спостерігається серед них нерішучість, в багатьох випадках відсутня активна життєва позиція, все це можна пояснити стриманим, тихим характером, який притаманний сьогоденній молоді 15-29 років. Автор досліджує характерні риси особистості, поведінки молоді, відношення учнів до школи.

Az emberiség tudásanyaga hirtelen tempóban nő, és fokozatosan elfogadottá válik az a nézet, miszerint az egyén boldogulásának, s egyben társadalmi hasznosságának legfőbb feltétele a tudás. Az iskola tehát a formális nevelés legfontosabb szervezete. A késői, intézményes szocializáció meghatározó tényezője mint társadalmi szervezet és szocializációs színtér.

Az eredmények azt mutatják, hogy a fiatalok személyiségében három tipikus lelki probléma figyelhető meg: az unalomérzés, a szorongás, és a jövőre vonatkozó reménytelenség. A tanuláshoz való hozzáállásuk többnyire pozitív. A fiatalok tanulási attitűdjét jellemzi: minden 2. fiatal szereti az iskolát, az órákat, jó a tanár-diák kapcsolat, iskolai eredményük átlagos. Valamilyen szintű aggodalom csaknem minden fiatalnál megjelenik. Az óra

alatti fegyelmezési, magatartási problémák a fiatalok 1/4-ét jellemzik.

1. A MAI IFJÚSÁG JELLEMZŐI

Magyarországon a rendszerváltást követően kialakuló kapitalista, fogyasztói társadalom értékrendszere jelentős hatással volt a fiatalok egész életére. A magyar ifjúságra jellemzőek a nagyon hasonló, jól körülhatárolható igények; hasonló trendek; és a gyökeresen eltérő lehetőségek. (Székely 2008) A különböző generációkat alapvetően meghatározza az a társadalmi, hangulati környezet, amelyben szocializációjuk végbement. Strauss és Howe (1992) modellje szerint a nagyjából 20 éves intervallumok szerint egymást váltó nemzedékekből következik, hogy a 2000-es évek elejétől születettek karakterükben hasonlatosak

a „csendes generációra”, azaz egy új csendes generációként azonosíthatók.

A 15–29 évesek élethelyzetét és életmódját vizsgáló Magyar Ifjúság 2012 kutatás szerint, ha átfogóan szeretnénk megragadni a mai fiatalokat, akkor az „új csendes generáció” meghatározással élhetnénk.

A 15–29 éves magyar fiatalok többségét jellemezni lehet a csendesség (konformitás, bizonytalanság, passzivitás stb.) jelzővel, továbbá a csendesség növekedése is megállapítható az elmúlt évekre vonatkozóan. (Székely–Susánszki–Ádám 2013)

Általánosan tapasztalható körükben a bizonytalanság, sok esetben hiányzik belőlük az elkötelezettség, céltalanok, amit maguk is problémaként érzékelnek nemzedékükben, mindeközben vágnak a rendezettségre. (Székely 2008)

Ha a pozitív érzelmek jelen vannak, akkor a negatív érzelmek sokkal kevésbé károsak az egészségre. A depresszió oki hátterében a pozitív érzelmek hiánya áll. (Wood–Joseph 2009) Korábbi kutatások szerint az enyhe depresszió hátterében a tehetetlenség, a pesszimizmus, a kontrollvesztett állapot és a döntésképtelenség áll. A súlyos depresszió hátterében pedig az életcél hiánya áll. (Kopp, et al. 1996) A megfelelő önbecsülés, mások tisztelete, a jövőorientáltság és a célok követése az életben hozzásegít mentális egészségünkhöz. Továbbá ezek a beállítódások életmódunkat is formálják.

A kapcsolatok megléte vagy éppen hiánya, mennyisége és minősége meghatározza az egyén testi-lelki jóllétét, így komoly védőfaktoroként működik. A stabil kapcsolatokkal rendelkező egyének kevésbé hajlamosak depresszióra, sokkal inkább az önbizalom, az optimizmus, és az életcélok megléte jellemző rájuk. Tulajdonságaikat illetően már sokkal

nyitottabbak, együttműködőbbek és sikerorientáltabbak. Szeretik egyedül megoldani a feladatokat, megvalósítani a saját ötleteiket. Ezenkívül náluk már sokkal inkább előtérbe kerülnek a belső motivátorok, úgymint az önmegvalósítás, az erkölcsi elismerés és fejlődés. (Kulcsár 1995, Pikó 2010)

2. A FIATALOK SZEMÉLYISÉGÉBEN, VISELKEDÉSÉBEN SZEREPET JÁTSZÓ KÖZEGEK

Az egyes ember életében, fejlődésében kiemelkedő szerepe van azoknak a hatásoknak, amelyek egy másik személytől – elsősorban a szüleitől, családtagjaitól –, csoporttól, közösségtől kap. A családban a gyermek megtanulja, átveszi közvetlen környezete szokásait, normáit, értékeit. A további szocializációs közegekbe lépve azonban újabb és újabb hatások részese lesz. Az óvodában, az iskolában, a változó baráti körökben stb. gyakran más elvárásokkal, normákkal kell szembesülnie a gyerekeknek, fiatalnak. (Komlósi 1997)

A társas kapcsolatok olyan módon hatnak a személyiségfejlődésre, amely a későbbiekben már csak nagy energiabefektetéssel módosítható. A protektív tényezők közül a társadalmi kohézió, a társas kapcsolatok hálózata jelenti a legfontosabb alapot.

A család közvetíti a nagy társadalom érték-, erkölcs-, elvárásrendszerét az egyén felé. Az „egészséges” társadalom nem „egészséges” egyének összessége, hanem harmonikus családok, közösségek szerves rendszere. A jól működő család integrálni képes saját „problémás”, netán beteg tagjait is olyan mértékig, amennyire csak lehetséges.

Hasonlóan fontos szerepet játszik a bölcsőde, az óvoda, az iskola, a kortárs csoportok, majd a munkahelyi szocializáció hatásai kerülnek előtérbe.

2.1. Az iskola mint társadalmi szervezet és szocializációs színtér

Az iskola mint másodlagos szocializáló közeg fontos szerepet játszik a tanulási attitűdök kialakulásában. Meghatározó interakciók a diák-diák, a tanár-diák kapcsolatok. (Schmerz 2002, Ligeti 2006) A formális nevelés ebben az értelmezésben sajnos csak a tudásközvetítést jelenti, hiszen az iskola képtelen pótolni a tehetséggondozást, az esélyegyenlőség garantálását, az egyéni bánásmódra való figyelmet.

Az iskolának (ezen belül is a tanárnak) a diák személyiségformálásában betöltendő fejlesztő funkciója meghatározó. Mindenekelőtt a családok életében bekövetkezett változások okozták ezt a kialakult helyzetet: a szülők megváltozott életmódja, a mindkét szülőre ránehezedő kereső foglalkozás kényszere, a családok életében megnövekvő feszültségek több ponton is kérdésessé tették az elsődleges szocializációs színtér (a család) hatékony funkcionálását a gyermeki személyiség gyakorlati fejlesztésében. Pontosabban gyakran a változások kedvezőtlen tendenciákat indítottak el a gyerekek személyiségének alakulásában. A tanárra egyre inkább ráhárult az is, hogy próbálja pótolni az így kialakult hiányokat, negatív jelenségeket. (Balogh–Tóth 2005)

A sajátkorúak, az osztálytársak és más diák-társak ugyancsak fontos szerepet töltenek be általában a diák személyiségfejlődésében, de különösen a gyerek és az iskola viszonyában. Megfigyelhető, hogy azok a diákok, akik be tudtak illeszkedni az iskolai osztályközösségbe (vannak barátai, elfogadják a társai, nincs kiközösítve) nagyobb kedvvel járnak iskolába, mint azok, akik nem tudnak azonosulni az őket körülvevő közeggel.

Mivel a gyerekek idejük nagy részét az iskolában töltik, az ottani történések, élmények nagy hatással lehetnek rájuk. A megfelelő iskolai környezet (pl. befogadó társas légkör, segítőkész

osztálytársak) és a sikeres alkalmazkodás (iskolai teljesítmény, iskolai feladatokhoz való normális hozzáállás, alacsony stressz), a kompetencia és a siker élményét biztosítják. (Seiffge-Krenke–I. Weidemann–S. Fentner és mtsai. 2001.)

3. AZ ISKOLAI ÉLET VÁLTOZÁSAI

Az oktatással szembeni elvárások megváltoztak, azaz a korábbi esélyteremtés és esélyegyenlőségre törekvés helyett a magas teljesítmény elérése lett a cél. (Bognár 2000) A munkaerőpiac gyors változása megköveteli a tanulás kiterjesztését a teljes életpályára.

Az embereknek lépést kell tartaniuk a fejlődéssel, állandóan fejleszteni kell a tudásukat és képességeiket, hogy megtarthassák a munkahelyüket és biztosíthassák helyzetüket a társadalomban, illetve hogy elkerülhessék a kirekesztődést.

Az oktatásnak alapvető szerepe van a személyes és társadalmi fejlődésben, valamint fontos szerepet kell játszania a szegénység, a társadalomból való kiszakadás, a tudatlanság és az elnyomás csökkentésében. (Delors 1997)

A tanárokkal való kapcsolat is sokat változott: egy sokkal kevésbé függő, egyenrangúbb, „partneri” viszony alakult ki, ugyanakkor egyfajta személytelenedés is megfigyelhető a tanár-diák viszonyban. Mivel kevesebb idő jut egy-egy tanulóra, így a személyes kapcsolat esélyének megteremtése csökken. (Delors 1997)

Az iskola olyan társadalmi szervezet, amelynek fő funkciója a kultúra szervezett, szabályozott módon történő átadása. Amellett, hogy a szervezett társadalomba való beilleszkedésre, a szervezeti létre szocializál, az iskola valószínűleg fontos szerepet tölt be a tudás, a „szimbolikus tőke” (Bourdieu) elosztásában, a társadalom rétegződésének alakulásában is.

Látens vagy közvetett módon azonban az iskolának számtalan más fontos funkciója is van. Maga az iskola évszázadok alatt alakult és formálódott a mindenkori társadalom képére. A tételes tudás átadása mellett fontos szerepet tölt be a felnőtté válás folyamatában. A család biztonságot nyújtó, védett környezetéből kilépve a kortárscsoporton keresztül bővül a világra való rálátásunk, új értékeket ismerünk meg, normákat sajátítunk el. Tudatos és látens ismereteink pozitív megerősítéseken és kudarcokon keresztül mélyülnek el. (Ferge-Háber 1974)

3.1 A fiatalok tanulási attitűdje, magatartása

A tanulók értékelése iskolai osztályzatokkal zárul. Az osztályzatok egyrészt nem teljesen objektívek, másrészt nehezen összehasonlíthatóak. A különböző iskolai intézményekben elért azonos érdemjegyek mögött a valóságban eltérő tudás állhat. A tanár döntésében (azt, hogy egy adott teljesítményt milyen érdemjeggyel értékel) több tényező szerepet játszhat: az intézmény egésze, a szűkebb osztályközösség, a tanuló korábbi teljesítménye. A tanulók teljesítménye tehát mérhető egyfelől „papírokkal”, „kreditekkel”, vagy az adott végzettség megszerzésével. A tényleges tudást különböző tesztekkel mérhetjük. (Róbert 2004)

A tanulmányi teljesítmény nemcsak a képességektől függ, hanem a tanulási attitűdöktől is. (Józsa 2002) A belső tanulási motiváció esetében a tanuló azért tesz eleget az iskolai elvárásoknak, mert a tananyag iránti kíváncsiság, érdeklődés hajtja. Míg külső tanulási motivációról akkor beszélünk, amikor a külső jutalmakért (pl. jó jegyért, tárgyi jutalomért) vagy negatív következmények (rossz jegy, büntetés stb.) elkerüléséért tanulunk. Ide sorolható még a tanulásban érintett személyek (szülők, tanárok, társak) elvárásainak való megfelelésből fakadó motiváció is. Tehát

egyrészt motiválhatnak a belső énérvényesítő tendenciák, másrészt pedig a külső versenyhelyzetek is. (Réthyné 2003)

A lányok iskolához való kedvezőbb viszonyulása és jobb tanulmányi eredménye mind a nemzetközi (Samdal–Dür–Freeman 2004), mind a korábbi hazai eredményekkel (Aszmann 2003) jól egybecseng. A lányok elszántabbak, számukra nemcsak a cél elérése, hanem a minőségi munkavégzés is fontos. A tanulmányokra fordított idő és ennek eredményessége is szorosan összefügg: a lányok nagyobb arányban látogatnak rendszeresen előadásokat, többet készülnek, precízebben végzik feladataikat, sikeresebbek a vizsgákon (Engler 2014).

A lányoknak fontosabb, hogy jól teljesítsenek, az ún. alulteljesítők között pedig több fiú található, miközben a nemek közötti képességbeli eltérések a különböző területeken elenyészők (Nguyen 2002). Csapó Benő (2002) szintén a lányok tanulmányi fölényéről számol be.

Az osztályzatok azonban nem fejezik ki a gondolkodás minőségét, a képességek fejlettségét, az elsajátított tudás alkalmazásának készségét (Korom 2002). Ezt az is alátámasztja, hogy míg a problémamegoldó fejtörő-tesztben a fiúk és a lányok egyforma teljesítményt nyújtottak, a lányok tanulmányi eredménye jobb.

A hazai és nemzetközi mérések adatai szerint a gyerekek 10-15%-a küzd különféle tanulási problémákkal, s ez az arány évről évre növekszik. A tanulási problémák az általános iskola felső osztályaiban már jelentkeznek. (Bácskai–Gerevich 2000)

Ezzel szemben a rossz iskolai teljesítmény, a tanulási nehézségek, és a tanulással kapcsolatos kudarcok következtében az iskolai környezettel konfliktusos viszony alakulhat ki, amely a tanulmányi eredmény további romlásához, és alacsony tanulási motivációhoz vezethet. (Demetrovics–Urbán–Kökönyei 2007)

Az iskola iránti viszonyulással a legerősebb pozitív összefüggést az iskolai légkör mutatja, vagyis minél inkább figyelembe veszi az iskola a tanulók igényeit, azok annál inkább kedvelik az iskolát. A második a sorban a tanárok iránti attitűd, vagyis minél segítőkészebbnek, és igazságosabbnak látják a diákok a tanárokat, annál jobban szeretik az iskolát. Az iskolai stressz a következő, ez azonban negatív előjelű: minél jobban nyomasztják a tanulót az iskolai feladatok, annál kedvezőtlenebb az iskolához való viszonyulása. Az iskolai teljesítmény a negyedik, az osztálytársak iránti attitűd pedig az ötödik. (Várnai–Örkényi–Aszmann–Kökönyei–Balogh 2007)

Másik fontos iskolai probléma a beilleszkedési és magatartási problémák. Az iskolából való igazolatlan hiányzásban, lógásban többféle tényező szerepet játszhat: az iskolával szembeni negatív beállítottság, beilleszkedési- és más viselkedési problémák, érzelmi nehézségek, valamint különböző családi hatások. (Rácz–Forgács 1988)

A másik csoportba a magatartási nehézségek sorolhatók. Azok a gyerekek tartoznak ide, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétenek ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól. Magatartásukkal zavarják a tanárt és társaikat. (Kósáné 1998, Zsidi 1999) A viselkedési zavar prevalenciáját 1–10% közé teszik. (Farkas 2005) A magatartászavar iskolai változatai sokfélék lehetnek (például, a gyerek zavarja az óra menetét bekiabálásokkal, obszcén szavak használatával, beszélget a padtársával, durva, tiszteletlen a pedagógussal stb.). (Kósáné 1998., Schmerz 2002)

A szülők tanulással, iskolával kapcsolatos attitűdje hatással lehet a fiatalok tanuláshoz való hozzáállására. A 2000-res PISA-vizsgálat eredményei szerint Magyarországon a család kulturális tőkéje a legerősebben hat a tanulók teljesítményére. (Kelemen 2003) Korábbi

kutatások szerint az anya iskolázottsága csak kisebb szerepet játszik, még kevesebbet az apáé. Míg a hetvenes évekből származó felmérések általában az anya iskolai végzettségének a meghatározó szerepét mutatták ki. Ezzel szemben Csapó Benő (2002) azt tapasztalta, hogy az apa iskolai végzettsége szorosabban korrelált az osztályzatokkal, mint az anya iskolai végzettsége.

4. HIPOTÉZIS, MÓDSZER

Kutatásomhoz az Euroadad kérdőívet használtam. Az iskolai előmenetellel kapcsolatos változókat 2 csoportba sorolom.

tanulási attitűd: élvezem az órákat, az iskolát, motivált vagyok a jó iskolai teljesítményre, iskolai eredmény (előző félév tanulmányi átlaga), teljesítmény miatti aggodalom, különörák

beilleszkedési, magatartási tényezők: tanár-diák kapcsolat, iskolából való mulasztás (betegség vagy indokolatlan lógás), óra alatti magatartási problémák, osztály vagy csoportközösség.

A fiatalok *személyiségének jellemzésére* 7 változót használtam: unalomérzés, optimizmus, szorongás, önbizalom, nyitottság, elégedettség, jövőre vonatkozó reménytelenség.

Feltételezem, hogy a fiatalok személyiségének, magatartásának jellemzői, valamint tanulási attitűdje többnyire pozitívak.

5. VIZSGÁLATI EREDMÉNYEK

5.1. A minta általános jellemzői

Vizsgálatom alapját a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében felvett kérdőívek képezik. A minta nagysága 190 fő. A minta életkor szerint

rétegzett, kizárólag a 18–25 éves korosztályt érintette. A kérdéses papír alapon történt, önkitöltős kérdőív formájában.

A mintában 25 nő és 165 férfi szerepelt, melynek 75,8%-a 18 év feletti, 24,2%-a 18 éves. A megkérdezettek mindegyike főiskolai hallgató.

A kérdezettek 48,6%-ának 1 testvére, míg 20,8%-ának 2 testvére van. A megkérdezettek 27,1%-a nagycsaládban él, azaz legalább 3-an vannak testvérek. A 3–4 fős háztartások 67,4%-ot, az 5 vagy annál több családtag együttélése 18,5%-ot képvisel.

A testvérek számát illetően a normál populációs (Aszmann 2003) vizsgálatokhoz hasonló eredményeket kaptam (Németh 2007). Egy nyíregyházi ifjúsági kutatásban a kérdezettek 51,6%-ának egy testvére, 23,4%-ának kettő, míg a három vagy annál több testvér említése a minta 10,2%-ánál fordult elő (Murányi 2008). A vizsgálatban rákérdeztem az életkörülményekkel való elégedettség mértékére. A megkérdezettek válaszukat 4 megadott kategóriába sorolhatták. A következő válaszok születtek: egyáltalán nem elégedett 1,1%, kis mértékben elégedett 20%, meglehetősen 55,8% és nagyon elégedett 23,2%.

5.2. A fiatalok személyiségének jellemzői

Az érzelmi, pszichológiai jólét alapvető minden fiatal számára, hiszen képessé teszi őket arra, hogy megtalálják lehetőségeiket.

A megkérdezett fiatalok többségére jellemző a nyitottság, az elégedettség és az optimizmus. A fiatalok személyiségében 3 tipikus lelki probléma figyelhető meg: unalomérzés, a szorongás, és a jövőre vonatkozó reménytelenség.

Első helyen áll az unalom érzése, minden második fiatal (42,1%) számolt be ilyen jel-

legű problémáról. A második legfontosabb probléma a szorongás, (20%) illetve a jövőre vonatkozó reménytelenség (20,5%). Ezek olyan problémákra utalnak, mint az önbizalomhiány, illetve a céltalanság, azaz az életcél hiánya. A megkérdezett fiatalok 1/5-e számolt be ilyen jellegű problémáról. (1. táblázat)

1. táblázat. Személyiségjellemzők (%) n=190

	Előfordulás (%)
Unalomérzés	42,1
Optimizmus	65
Önbizalom	48
Szorongás	20
Elégedettség (élettel való)	74
A jövőre vonatkozó reménytelenség érzése	20,5
Nyitottság	71

Forrás: saját vizsgálatok

Korábbi kutatások szerint a fiatalok lelki problémáinak legfőbb kiváltó oka az unalom. Az unalom növeli a depresszió kialakulásának esélyét, illetve szorosan összefügg az életcélok hiányával. (Pikó 2007)

A fiatalkorban jelentkező depressziós tünetek átvészelésében kiemelten fontos szerepet kap a család mellett az iskola mint másodlagos szocializációs színtér, ahol ezt a kortársak hatása igen erőteljesen befolyásolja. A kortárs csoport értékrendje, magatartása, problémakezelési készségei tükröződnek a fiatalok személyiségében. (Aszmann 2003)

Az ifjúsági kutatás eredményei szerint 2000-ben a fiatalok 15,8%-a nem jelzett depressziós tüneteket, míg 2008-ban ez az arány 23,6%-ra nőtt. (Pikó 2010) Ez azt jelenti, hogy csökken a depresszió jelenléte a fiataloknál, ami pozitív változásként értékelhető.

Mivel a fiataloknak egyre nehezebb megfelelni az elvárásoknak, ezért nagymértékben nőtt a szorongás tüneteitől szenvedők száma. Kopp

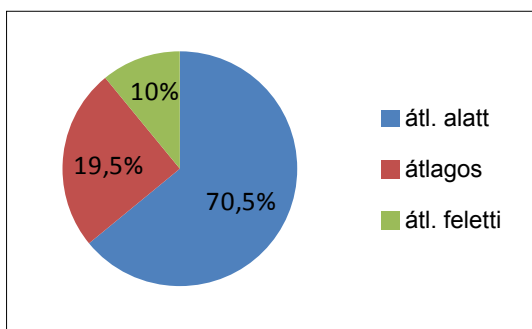
és Skrabski (1995) kutatásai szerint a fiatalok 21%-a jelzett ilyen jellegű problémát.

Az országos vizsgálat eredményei szerint a fiatalok többségére a pozitív énkép, a jó közérzet és a nyitottság jellemző. (Susánszky 2006) Az általam megkérdezett fiataloknak is közel $\frac{3}{4}$ -ére jellemző a nyitottság és az élettel való elégedettség. (1. táblázat)

A HBSC kutatás (Aszmann 2003) szerint is a fiatalok többsége elégedett az életével (69%). A WHO nemzetközi kutatás eredményei szerint is a fiatalok átlagosan jó közérzettel rendelkeznek.

5.3. Az iskolai előmenetelt mérő változók

Arra a kérdésre, hogy „milyen volt az iskolai eredményed az elmúlt évben”, a fiatalok három válaszkategória közül választhattak: átlag alatt, átlagos, átlag felett. Iskolai eredményüket tekintve a fiatalok 10%-ának (19 fő) átlag alatti, 70,5%-ának (134 fő) átlagos, és 19,5%-ának (37 fő) pedig átlag feletti a teljesítménye. (1. ábra)

1. ábra. A fiatalok iskolai eredménye, n=190, (%)

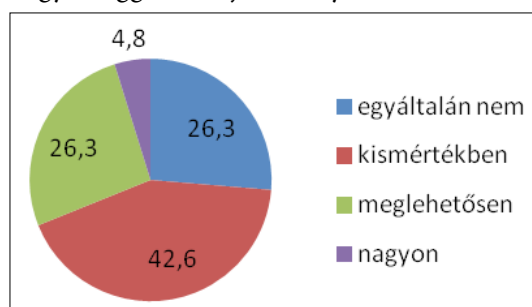
Forrás: saját vizsgálatok

A HBSC-kutatás szerint (Health Behaviour in School Aged Children- Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása) az iskolások 11 százaléka sorolja magát a legjobb, 33 százaléka a jó, 48

százaléka az átlagos és 6,9 százaléka az átlagosnál gyengébb tanulók közé. (Aszmann 2003)

Ha nemek szerint vizsgáljuk az iskolai eredményeket, akkor azt lehet mondani, hogy a lányok iskolai teljesítménye lényegesen jobb. (Réthy 2003)

A kérdőív a teljesítmény miatti aggodalomra is rákérdezett. A fiatalok 42,6%-a kismértékben, 31,1%-a pedig meglehetősen, illetve nagyon aggódik teljesítménye miatt. (2. ábra)

2. ábra. Teljesítmény miatti aggodalom a fiatalok körében, n=190, (%)

Forrás: saját vizsgálatok

A HBSC-kutatás szerint a tanulók 56%-a kicsit, 24%-a pedig nagyon nyomasztónak érzi az iskolai feladatokat. Míg a tanulók 1/5-e (19%) számára ismeretlen az iskolai stressz fogalma. (Aszmann 2003) Az enyhe mértékű szorongás motiváló hatású, és növeli a teljesítményt, míg a túlzottan erős szorongás teljesítménycsökkentő hatású (Balogh 1999, Tóth 2000).

A kérdőívben számos további kérdéssel mérték a fiatalok tanulási attitűdjét. A kérdésekre adott válaszokat az alábbiak szerint kódolták: 0=nem; 1=igen. Látható, hogy a kérdések egy része pozitív, más része negatív töltésű: azaz a kérdéssel való egyetértés mindig valamilyen iskolai problémára utal.

Az iskolai motiváció kulcsfontosságú eleme, hogy a hallgató mennyire motivált a jó iskolai

teljesítményre, azaz a tanuló érdeklődése, tudásvágya jelentősen befolyásolhatja az iskolai előmenetelt. A fiatalok 34,2%-a (65 fő) motivált a jó iskolai teljesítményre. Ha nemek szerint nézzük, akkor azt lehet mondani, hogy a lányokra jobban jellemző, hogy túlnyomóan belső késztetéssel főként a jobb osztályzatoért tanulnak. (2. táblázat)

2. táblázat. A fiatalok iskolai hozzáállását mérő változók n=190 fő, (%)

Iskolai tényezők (%)			
Tanulási attitűd		Beilleszkedési, magatartási tényezők	
34,2	Motivált vagyok a jó teljesítményre	jó tanár-diák kapcsolat	78,4
64,7	Élvezem az iskolát, az órákat	iskolából való mulasztás betegség vagy „lógás”	25,8
73,7	Teljesítmény miatti aggodalom	óra alatti magatartási problémák	21,6
27,4	Különórák	rossz osztálylégkör	15,8

*A kérdéseket kétféleképpen kódolták: 0=nem, 1=igen. A táblázat az igen válaszok megoszlását tartalmazza.

Forrás: saját vizsgálatok

A fiatalok iskolai viszonyulása kedvező, minden 2. fiatal (64,7%) ért egyet azzal az állítással, hogy az iskola olyan hely, ahol jól érzem magam. (2. táblázat) Ez megegyezik a korábbi kutatási eredményekkel. (Aszmann 2003)

A rossz jegy megszerzése (és annak következményei) félelmet és szorongást válthat ki a tanulóból. A fiatalok 73,7%-a számolt be valamilyen mértékű aggodalomról. (2. táblázat) Ha a tanuló fél a rossz jegyek megszerzésétől, vagy az otthoni következményektől, komoly szorongást okozhat számára az osztályozás folyamata, mely a teljesítményhelyzetre is kihat. A félelmek miatt előfordulhat, hogy rosszabb teljesítményt fog produkálni, ezzel fenntartva a teljesítményhelyzethez kapcsolódó előfeltevéseket. A félelmek, izgalmak pszichológiai túlterhelést válthatnak ki

a tanulóban, szélsőséges esetben így az osztályozás egészségkárosító hatással is bírhat. (Rajnai 2003)

Abban a kérdésben, hogy jár-e különóra, a kérdezettek 27,4%-a (52 fő) válaszolt igennel. Ebből az következik, hogy minden harmadik fiatalnak szüksége van segítségre az iskolai munkához. (2. táblázat)

Az iskolából való hiányzás az elmúlt 30 napban a következőképpen alakult: a leginkább jellemző az 1–5 nap közötti mulasztás, ez jellemzi a minta 25,8%-át. Ez magában foglalja a betegség miatti hiányzást, és az iskolából való indokolatlan hiányzást, a „lógást” is.

A fiatalok $\frac{3}{4}$ -e számolt be arról, hogy jó a kapcsolata tanáraival. (2. táblázat) A tanárok viselkedése azonban kisebb hatással van a tanulók teljesítményére, mint az osztálylégkör jellegzetességei. A rossz közösségi hangulat nagyobb valószínűséggel jár együtt nagyobb teljesítménykényszerrel, egymás közti rivalizálással, valamint negatív hatással van a tanulók önértékelésére (Jámbori 2003). 30 fő (15,8%) számolt be arról, hogy a közösségen belül konfliktusok vannak. (2. táblázat)

ÖSSZEGRÉS

A fiataloknak a mai világban egyre nehezebb megfelelni a velük szemben támasztott elvárásoknak. Az életben való helytálláshoz, a folyamatos továbbfejlődéshez elengedhetetlen, hogy folyamatosan képezzük tudásunkat. Az élethosszig tartó tanulás akkor tekinthető a legsikeresebbnek, ha a személy belsőleg motivált.

A tanuláshoz való hozzáállás háttérében a belső (kíváncsiság, érdeklődés) és külső motiváció (jó jegy vagy a kudarc elkerülése) kettsége húzódik meg.

A fiatalok iskolához való viszonyulását jelentős mértékben befolyásolhatják a tanárok és a csoporttársak is.

Személyiségük alakulására hatással vannak a szülő-gyermek, illetve a baráti kapcsolatok minősége is. Megfelelő szociális háttér esetén nagyobb a valószínűsége annak, hogy a fiatal kellő önbizalommal, megfelelő énképpel és jövőképpel rendelkezzen. Ellenkező esetben

a legnagyobb a veszélye a depressziós tünetek kialakulásának, aminek a háttérben leggyakrabban az unalom és az életcélok hiánya áll.

Ezért fontos, hogy a közösségi színtereken biztosítsuk azokat a lehetőségeket, melyek szükségesek a teljes és sikeres élethez. Az így nevelkedő fiatalok saját személyiségükkel, attitűdjeikkel pozitív hatást fejtenek ki környezetükben és közösségeikben.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ASZMANN ANNA. (2003.): Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása. Egészségügyi Világszervezet nemzetközi kutatásának keretében végzett magyar vizsgálat. Nemzeti Jelentés, 2002. Országos Gyermekegészségügyi Intézet, Nemzeti Drogmegelőzési Intézet. Budapest
- BALOGH L.–TÓTH L. (2005): Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből. Neumann Kht., Budapest
- BALOGH B. (1999): Iskolai motiváció. In Balogh L., Tóth L. (szerk.): Útmutató a tanár szakos hallgatók iskolai pszichológiai gyakorlataihoz. Kossuth Lajos Tudományegyetem Pedagógiai–Pszichológiai Tanszék, Debrecen.
- BÁCSKAI E.–GEREVICH J. (2000.): A kortárssegítés tanári kézikönyve. Egészséges Ifjúsáért Alapítvány, Vác.
- BOGNÁR MÁRIA (2000): A lemorzsolódás, az iskolai kudarc elleni küzdelem az OECD-és EU-országokban – a második esély iskoláinak tapasztalatai. In Máyer J: Esélyt teremtő iskolák. OKI, Budapest
- CSAPÓ BENŐ (2002): Iskolai osztályzatok, attitűdök, műveltség. In Csapó Benő (szerk.): Az iskolai műveltség. Osiris Kiadó, Budapest
- DEMETROVICS ZS.–URBÁN R.–KÖKÖNYEI GY. (2007): Iskolai egészségpszichológia. Nemzeti Drogmegelőzési Intézet. Szakmai Forrás Sorozat. L. Harmattan
- DELORS, J. (1997): Oktatás – rejtett kincs. (Learning: The Treasure Within – 1996, Report to UNSCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century) Osiris, Budapest
- ENGLER ÁGNES (2014): Hallgatói metszetek. A felsőoktatás felnőtt tanulói. Oktatáskutatók könyvtára CHERD-H
- FARKAS MARGIT (2005): Hiperkinetikus zavar, tanulási nehézségek és viselkedési problémák. Gyermekorvos továbbképzés, IV. évf. II. sz. p. 82–87.
- FERGE ZSUZSA–HÁBER JUDIT (1974): Az iskola szociológiai problémái. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest
- JÁMBORI SZ. (2003): Az iskolai környezet szerepe a serdülők jövőorientációjának alakulásában. Magyar Pedagógia, 103. 4. sz. 481–497.
- JÓZSA KRISZTIÁN (2002): Tanulási motiváció és humán műveltség. In Csapó Benő (szerk) (2002): Az iskolai műveltség. Osiris Kiadó, Budapest. 239–268.
- KELEMEN ELEMÉR (2003): A PISA-vizsgálat eredményeinek közoktatáspolitikai konzekvenciái. Új Pedagógiai Szemle. 4. 21–33p
- KOMLÓSI PIROSKA (1997) A család támogató és károsító hatásai a családtagok lelki egészségére In Család, Gyermek, Ifjúság. XIX. évfolyam 2010/1.
- KOPP M.–SKRABSKI Á. (1995): Alkalmazott magatartástudomány. Corvinus Kiadó, Budapest
- KOPP M.–SKRABSKI Á.–LÓKE J.–SZEDMÁK S. (1996): A magyar lelkiállapot az átalakuló magyar társadalomban. In Századvég. 1996/3 87–102p.
- KÓSÁNÉ ORMAI VERA (1998): A mi iskolánk. Budapest, Országos Közoktatási Intézet
- KOROM ERZSÉBET (2002): Utószó a második kiadáshoz. Az iskolai tudás: újabb elemzések és eredmények. Csapó Benő (szerk.): Az iskolai tudás. 2. kiad. Osiris Kiadó, Budapest
- KULCSAR ZS. (1995) Korai személyiségfejlődés és énfunkciók. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- LIGETI GYÖRGY (2006): Az iskola belső világa. Új Pedagógiai Szemle. 2006/7–8 – p. 51–55.
- MURÁNYI ISTVÁN (2008): Kelet-magyarországi középiskolások egészségmagatartása. Vider – Plusz Bt. Debrecen

- NGUYEN LUU LAN ANH (2002): A nemek szerepe az iskolában. In Mészáros Aranka (szerk.): Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- NÉMETH ÁGNES (2007): Serdülőkorú fiatalok egészsége és életmódja. OGYEI. Budapest
- PIKÓ BETTINA (2007.): Ifjúkori problémaviselkedés. In Pikó Bettina: Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomban. Nemzeti Drogmegelőzési Intézet. Szakmai Forrás Sorozat. Elméletek–Modellek 3. L'Harmattan Budapest
- PIKÓ BETTINA (2010): Védőfaktorok nyomában. Szakmai Forrás Sorozat. Kutatások XI. L'Harmattan, Budapest.
- RAJNAI, J. (2003): Az osztályozás és a buktatás problematikája a mai magyar közoktatásban. Új Pedagógiai Szemle, 11.
- RÁCZ J.–FORGÁCS É. (1988): Az iskola hatása marginális ifjúsági csoportokra. In Pedagógiai Szemle 38/10 p.919–929
- RÉTHY ENDRÉNÉ (2003): Motiváció, tanulás, tanítás. Miért tanulunk jól vagy rosszul? Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- RÓBERT PÉTER (2004): Iskolai teljesítmény és társadalmi háttér nemzetközi összehasonlításban. In Társadalmi R riport, 2004. Budapest. 193–205.
- SAMDAL, O.–DÜR, W.–FREEMAN, J. (2004): School. In Currie, C.–Roberts, Ch.–Morgan, A.–Smith, R.–Settertobulte, W.–Samdal, O.–Rasmussen, V.B.(eds.): Young people's health in context, Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2001–2002 survey. WHO, Health Policy for Children and Adolescents, No. 4. p. 73–83.
- SCHMERZ ISTVÁN (2002): Pedagógiai szociálpszichológia, Nyírségi Nyomda, Nyíregyháza
- SEIFFGE-KRENKE, I.–WEIDEMANN, S.–FENTNER, S.–AEGENHEISTER, N.–POEBLAU, M. (2001): Coping with school-related stress in healthy and clinically referred adolescents. European Psychologist, 6/2, p. 123–132.
- SUSÁNSZKY ÉVA–SZÁNTÓ ZSUZSANNA–HAJNAL ÁGNES (2006): Fiatalok életminősége, a család meghatározó szerepe. In Kopp M.–Kovács M.E.: A magyar népesség életminősége az ezredfordulón. Budapest. Semmelweis Kiadó
- SZÉKELY L. (2008): Fogyasztás, gazdasági helyzet, kultúra, média, infokommunikáció – Civil Ifjúsági Jelentés 2006–2007. Új Ifjúsági Szemle. 6 (2-3), 67–74.
- SZÉKELY L.–SUSÁNSZKY É.–ÁDÁM SZ. (2013): Fiatalok kockázati magatartása. In Székely, L. /szerk./: Magyar Ifjúság 2012, tanulmánykötet. Budapest. Kutatópont. 179–210 p.
- TÓTH L. (2000a): A tanulók motivációs sajátosságai és az iskolai teljesítmény. In Balogh L., Tóth L. (szerk.): Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből I. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debreceni Egyetem, Debrecen. 247–255.
- VÁRNAI DÓRA–ÖRKÉNYI ÁGOTA–ASZMANN ANNA–KÖKÖNYEI GYÖNGYI–BALOGH ÁGNES (2007): A HBSC-kutatás bemutatása: az iskolai környezet és az egészség kapcsolatára vonatkozó legfrissebb eredmények. In Demetrovics Zs.–Urbán R.–Kököneyi Gy.: Iskolai egészségpszichológia. Nemzeti Drogmegelőzési Intézet. Szakmai Forrás Sorozat. L.
- WOOD, A.M.–JOSEPH, S. (2009): The absence of positive psychological (eudemonic) well-being as a risk factor for depression: A ten year cohort study. Journal of Affective Disorders
- ZSIDI ZOLTÁN (1999): Hagyjuk sorsára? Magatartászavar fiatalokban. Pszichológia és pedagógia nevelőknek. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest

Наукове видання

L I M E S

Науковий вісник Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II
2016
Том III

Угорською, українською та англійською мовами

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів

КОРЕКТУРА: *Г. Варцаба*

ВЕРСТКА: *В. Товтін*

ОБКЛАДИНКА: *K&P*

Видавництво: **ТОВ «РІК-У»**, 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 15.12.2016 р. Формат 60x84/8.
Папір офсет. Гарнітура: Times. Умовн друк. арк. 18,6. Тираж 250 прим.

Адреса редакції:
90202 Берегове, пл. Кошута, 6,
Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці II
Тел.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua